

02-08-2022

EM 2022/20

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig at visse bestemmelser i forslag til Lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister, lov om folketingsvalg i Grønland og lov om valg til Folketinget sættes i kraft for Grønland (Bopælsregistrering i Danmark og Grønland af personer, der af Grønlands Selvstyre eller den danske stat er beordret til tjeneste uden for riget, m.v. samt optagelse på folketingsvalglisten i Danmark og Grønland)

(Formanden for Naalakkersuisut)

1. Beslutningsforslagets indhold

1.1. Baggrunden for forslaget og problemstilling

Naalakkersuisut har anmodet det tidligere Social- og Indenrigsministerium (nu Indenrigs- og boligministeriet) om, at personer, der bliver beordret udsendt til tjeneste af Grønlands Selvstyre eller den danske stat, kan fastholde deres tilknytningen til Grønland under udsendelsen.

Formålet med beslutningsforslaget er at skabe lovhjemmel til, at personer og deres medfølgende familie, der er ansat i Grønlands Selvstyre, der er beordret til tjeneste uden for riget og har bopæl i Grønland på udsendelsestidspunktet, kan få samme rettigheder som personer og deres medfølgende familie, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, og har bopæl i Danmark på udsendelsestidspunktet.

Grønlandske udsendte skal ligestilles med personer, der udsendes til tjeneste af den danske stat, og har bopæl i Danmark. Dette uanset om de udsendes af Grønlands Selvstyre eller den danske stat. De skal kunne bevare deres grønlandske tilknytning. For at opnå dette skal både lov om Det Centrale personregister, lov om valg til Folketinget og lov om Folketingsvalg i Grønland ændres.

Da beslutningsforslag om ikrafttræden for Grønland af Lov om det Centrale Personregister blev forelagt Landstinget i 2006 ved FM06/16 var § 24, stk. 5 og 6 undtaget. Begrundelsen herfor var i notitsen (resumeet) angivet til:

CPR-lovens § 24, stk. 5 og 6, sættes ikke i kraft for Grønland. Dette skyldes, at statsudsendte, der er udsendt til tjeneste i Grønland, og som derfra bliver beordret til tjeneste i udlandet, i givet fald ville kunne forblive registreret i Grønland, hvor vedkommende kunne stemme, og samtidig få adgang til at ansøge om at blive optaget på valglisten i Danmark, jf. lov om valg til Folketinget § 16, stk. 1, 2. pkt.

At § 24, stk. 5 og 6 ikke er anordnet betyder, at de personer, Departementet for udenrigsanliggender udsender til repræsentationer i udlandet i dag bliver folkeregistret som udrejst af kongeriget. Det betyder, at de udsendte ved hjemkomsten til Grønland, atter skal genoptjene deres sociale, økonomiske og borgerlige rettigheder som borgere i Grønland. For medudsendte børn kan den manglende anordning medfører væsentlige tab af rettigheder senere i deres liv.

Forslaget vil desuden være med til at sikre personer, der beordres til tjeneste uden for riget af den danske stat, vil få de samme rettigheder og kan bevare deres tilknytning til Grønland. Det vil gælde for unge, der udsendes af Forsvaret til tjeneste på missioner i udlandet. Men også for ansatte hos danske myndigheder i Grønland, der vil blive beordret udsendt. Tilsvarende gælder hvis personer folkeregistret i Grønland udsendes af Udenrigsministeriet.

Naalakkersuisut finder det stærk problematisk, at udsendte fra Grønland ikke nyder de samme rettigheder som udsendte af den danske stat. Dette forslag har til hensigt at rette op på denne tilstand.

Det er Naalakkersuisuts vurdering, at de personer som bliver beordret til tjeneste i udlandet af Grønlands Selvstyres og som repræsentanter for Grønlands Selvstyre, skal anses for at være borgere i Grønland og have de samme rettigheder og pligter, som gælder for borgerne i Grønland. De udsendte repræsenterer Grønland udadtil.

1.2. Forslag til juridisk løsning

Både Statsministeriet og Justitsministeriet har være involveret i, hvordan sagen skulle løses. Den oprindelige udeladelse af § 24, stk. 5 og 6 var begrundet i valgtekniske problemstillinger. Nemlig at ingen måtte kunne stemme til et folketingsvalg 2 gange.

Dette har krævet en del forhandlinger og overvejelser for at få udarbejdet den rette løsning som foreligger i dette forslag. Færøerne er også blevet tilbudt at blive omfattet.

Naalakkersuisuts hovedformål er at få CPR-lovens § 24, stk. 5 og 6 gældende i Grønland. For at opnå dette vil dette, medfører ændringer i 3 folketingslove.

- 1) Lov om Det Central Personregister skal have tilføjet en bestemmelse, der gør det muligt at anordne § 24, stk. 5 og 6 igen. Den oprindelige anordningsmulighed blev anvendt i 2006.
- 2) Lov om folketingsvalg i Grønland skal have tilpasse dets bestemmelser til at kunne håndtere, at udsendte fra Grønlands Selvstyre og den danske stat vil blive automatisk registret som stemmeberettiget til et folketingsvalg i Grønland.
- 3) Lov om valg til Folketinget bliver ændret for at sikre, at den udsendte eller dennes familie, der har været folkeregistret i Grønland, kan vælge at stemme til folketingsvalg i Grønland.

Ved vedtagelse af dette beslutningsforslag i Inatsisartut vil den danske regering fremsætte forslaget til ændring af de pågældende love for Folketinget.

Efter at forslaget forventningsvis er vedtaget i Folketinget til foråret 2023, vil det ansvarlige ministerie i Danmark udstede en anordning, som sætter bestemmelserne i kraft for Grønland.

Lovforslaget, som skal fremlægges for Folketinget, er vedlagt som bilag 1, mens det påtænkte anordningsforslag er vedlagt som bilag 2.

Ved vedtagelse af dette beslutningsforslag vedtager Inatsisartut at både lovforslaget (bilag 1), og det påtænkte anordningsforslag (bilag 2), sættes i kraft for Grønland.

2. Hovedpunkter i forslaget

a) Gældende ret

I. CPR-anordningen

Lov om Det Centrale Personregister (CPR-loven) blev anordnet for Grønland ved kongelig anordning nr. 1198 af 29. november 2006 om ikrafttræden for Grønland af lov om Det Centrale Personregister som ændret ved anordning nr. 449 af 23. maj 2016 og anordning nr. 681 af 6. juni 2016 (CPR-anordningen).

Hovedreglen i CPR-anordningens § 24, stk. 1 er, at enhver, der fraflytter til udlandet, skal registreres som udrejst. Der er dog nogle undtagelser, hvis opholdet er under 6 måneder og den hidtidige bopæl opretholdes til fuld rådighed. § 24, stk. 5 og 6 er undtagelser til hovedreglen.

Den manglende anordning af § 24, stk. 5 og 6 betyder, at de personer som Departementet for Udenrigsanliggender udsender til de grønlandske repræsentationer i udlandet skal folkeregistreres, som fraflyttet kongeriget. Herved får de en adgang til i de næstfølgende 2 år til ansøge om at få adgang til at stemme til et folketingsvalg, som stemmeberettiget i Københavns Kommune, dvs. adgang til folketingsvalget i Danmark.

Under udsendelsen mister, de deres rettigheder som borgere i Grønland. De har ikke fri adgang til sundhedsydelse under ophold i Grønland under deres udsendelse. En kvinde har ikke ret til føde i Grønland, uden der skal betales for dette. Ingen ret til at opretholde en jagtadgang. De vil have de samme rettigheder, som turister har i Grønland.

Desuden rammes de ved hjemkomsten til Grønland af de restriktioner som forskellige Inatsisartut lovgivninger indeholder af begrænsninger på deres sociale, økonomiske og borgerlige rettigheder, der er tiltænkt nye tilflyttere til Grønland. Det gælder eksempelvis valgret til Inatsisartut og kommunerne, adgang til jagt, optagelse af børn i daginstitution, adgang til opskrivning til en bolig, mm

Særlig problematisk er det, at medudsendte børn kan rammes på deres rettigheder efterfølgende eksempelvis at være anerkendt som grønlandske arbejdskraft, studiestøtte, mm. Virkninger der kan indtræde flere år efter udsendelsen.

Formelt er Grønlands Selvstyres ansatte i de grønlandske repræsentationer i udlandet en del af Kongeriget Danmark repræsentation i det pågældende land. Herved bliver de anmeldt diplomatisk i opholdslandet, som medlemmer af den danske repræsentation. Herved bliver de i kraft af internationale konventioner i vidt omfang undtaget opholdslandets jurisdiktion.

Det samme sker tilsvarende i Grønland jf. CPR-anordningens § 18. Udenlandske statsborgere, som er registreret i Udenrigsministeriets protokol registreres ikke i CPR-registreret som tilflyttet landet. Tilsvarende gælder for deres familiemedlemmer, hvis de er en del af de pågældendes husstand. Udenlandsk militært personels ophold i Grønland skal heller ikke registreres i CPR-registeret, hvis det er reguleret i aftaler, som Danmark har tiltrådt.

Udsendte til repræsentationen i Island vil ikke være omfattet af disse ændringer. De vil fortsat være omfattet af den internordiske overenskomst af 1. januar 2007 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om folkeregistrering. De udsendte vil få et islandsk personnummer og dermed adgang til sociale, økonomiske og borgerlige rettigheder i Island.

Beslutes det, at der skal oprettes repræsentationer i andre nordiske lande, vil det samme gælde.

II. Lov om folketingsvalg i Grønland

Efter grundlovens § 29, stk. 1 er fast bopæl i riget en betingelse for at have valgret til Folketinget.

§ 3 i lov om folketingsvalg i Grønland opregner en række personer, der på trods af midlertidigt ophold i udlandet har bevaret en sådan særlig tilknytning til riget. Grundlovens krav om fast tilknytning til riget anses hermed for opfyldt. § 3, stk. 1 opregner en række persongrupper, der efter anmodning til Kommuneqarfik Sermersooq blive optaget på valglisten. De typiske personer, der er omfattet heraf, er studerende og personer udsendt af en offentlig myndighed, privat virksomhed samt deres ægtefæller. De udsendte til de grønlandske repræsentationer er i dag omfattet heraf.

Fælles for den gruppe mennesker, de er omfattet af § 3, stk. 1 er, at de efter CPR-anordningen skal registreres, som fraflyttet riget jf. § 24, stk.1. Ingen af dem bliver hermed optaget automatisk på valglisten til folketingsvalg i Grønland.

Lov om folketingsvalg i Grønland har ikke en bestemmelse, som svarer til § 2, stk. 1 i Lov om valg til Folketinget. § 2, stk. 1 fastslår, at statsansatte, der er beordret til tjeneste til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller anses for at have fast ophold i riget uanset varigheden af opholdet.

III. lov om valg til Folketinget

Efter grundlovens § 29, stk. 1 er fast bopæl i riget en betingelse for at have valgret til Folketinget.

Denne lov opregner en række persongrupper, der til trods for ophold i udlandet har bevaret en særlig tilknytning til riget, således at grundlovens krav om fast bopæl anses for opfyldt.

§ 2, stk. 1 er en bestemmelse der giver udsendte fra den danske stat og deres ægtefæller en ret til at blive anset for at have fast bopæl i riget og dermed også en ret til at blive automatisk optaget på valglisterne til Folketinget.

§ 2, stk. 1 skal se i sammenhæng med CPR-lovens § 24, stk. 5 og 6, der i Danmark sikre, at de udsendte ikke skal registreres som fraflyttet riget.

b) Forslagets hovedindhold

Forslaget hovedindhold er at sikre ligestilling mellem personer, der er beordret til tjeneste uden for riget, uanset om de er udsendt af Grønlands Selvstyre eller udsendt af den danske stat. Dette uanset om disse ved udsendelse er folkeregistreret i Grønland eller Danmark.

I CPR-loven er det at sikre en formulering af CPR-lovens § 24, stk. 5 på en sådan måde, at udsendte fra Grønlands Selvstyre kan blive omfattet af bestemmelsen, som en undtagelse fra hovedreglen i § 24, stk. 1. Dernæst at der bliver skabt en hjemmel til, at CPR-loven § 24, stk. 5 og 6 kan anordnes igen for Grønland.

At det i lov om folketingsvalg i Grønland bliver fastsat, at personer, der er beordret til tjeneste uden for riget af Grønlands Selvstyre eller af den danske stat inklusiv deres ægtefæller anses for at have fast bopæl i riget uanset varigheden af opholdet. Heraf vil følge, at de bliver automatisk optaget på valglisten til et folketingsvalg.

For at sikre denne ligestilling skal der også ske en ændring af i § 2, stk. 1, der skal have hjemmel til at udsendte fra Grønlands Selvstyre også skal være omfattet. Denne ændring vil sikre, at personer som Grønlands Selvstyre vil beordre udsendt, som ved udsendelsen har fast bopæl i Danmark også vil være sikret en ligestilling med udsendte fra den danske stat.

Indenrigs- og Boligministeriet ønsker at fastholde § 16, stk. 1, 2. pkt. der giver udsendte af den danske stat, der ved udsendelsen er bopælsregistreret i henholdsvis Grønland eller Færøerne ret til at vælge at blive optaget på valglister i Danmark. I praksis i den kommune, hvor de senest var folkeregistreret i Danmark. Der tilføjes en ny bestemmelse, der giver personer, der er beordret til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller en mulighed for at kunne vælge at blive optaget på en valgliste i en anden del af riget end i den del af riget, de er folkeregistreret. Dette under forudsætning af, at de tidligere har været folkeregistreret i den del af riget, de ønsker at blive optaget på valglisten i.

For at sikre imod at nogen benytter reglerne til at stemme både til et folketingsvalg i Grønland og i Danmark fastsættes, der en strafbestemmelse.

c) Forslaget

Som tidligere nævnt består forslaget af fire hoveddele.

I. Den første del og hovedformålet med alle ændringerne er, at lov om det Centrale Personregister § 24, stk. 5 og 6 kan blive anordnet for Grønland. Dette for at sikre ligestilling mellem udsendte af den danske stat og Grønlands Selvstyre.

II. Anden del er ændringerne af lov om Det Centrale Personregister. Dette er nødvendig for at bestemmelser kan anordnes, da den oprindelige anordningsmulighed for § 24, stk. 5 og 6 blev brugt ved anordningen af CPR-loven i 2006.

§ 24, stk. 5 ændres til også at omfatte ansatte i Grønlands Selvstyre. Dette betyder, at også ansatte i repræsentationen i København samt andre ansatte, der arbejder fra Danmark, kan blive omfattet. Stk. 5 vedrører alene den udsendte.

§ 24, stk. 6 ændres også. Ændringer er dog en følge af, at et registreret partnerskab ikke længere eksisterer, loven om registret partnerskab er ophævet. Personer af samme køn indgår i dag ægteskab. Stk. 6 vedrører den udsendtes familie.

I § 60, stk. 1, 2. pkt., indsættes ny anordningsmuligheden af § 24, stk. 5 og 6.

Konsekvensen af ændringerne bliver, at den udsendte og den medudsendte familie enten kan fortsætte med at være folkeregistreret på den adresse, de havde på udrejse datoen. Hvis dette ikke er muligt, vil de blive folkeregistreret med en såkaldt høj kode eventuelt med tilføjelse af den udenlandske adresse. Personer, der er registreret med en høj vejkode er stadig folkeregistreret i Grønland og kan nyde de sociale, økonomiske og borgerlige rettigheder i Grønland.

Anordningsforslaget vil ikke blive ikraftsat før Folketinget har vedtaget forslaget til ændring af CPR-loven.

III. Tredje del er ændring af lov om folketingsvalg i Grønland.

I § 3 indsættes et nyt stykke, der fastslår, at ansatte i Grønlands Selvstyre og beordret til tjeneste uden for riget og deres familie anses for at have fast bopæl i riget.

En folkeregistrering med en høj vejkode sikrer, at der sker automatisk registrering på en valgliste, når der udskrives folketingsvalg.

Ændringerne i § 15 knytter sig til det forhold, at en person bosat i Danmark, der bliver udsendt af Grønlands Selvstyre, kan vælge at blive registreret som vælger i Grønland, hvis vedkommende tidligere har været folkeregistreret i Grønland.

De 2 stykker tillader, den udsendte selv at bestemme sit tilknytningsforhold i forhold til Grønland i forbindelse med et folketingsvalg.

Hvis en udsendt eller en fra dennes familie benytter den i bestemmelserne iboende mulighed for at kunne stille op til valg i både Danmark og Grønland fastslår tilføjelsen i § 26, at et valg af vedkommendes er ugyldigt.

Loven ændres også ved at give de korrekte grønlandske navne til myndigheder, der skal medvirke i processerne.

IV. Fjerde del er ændringen af lov om Folketingsvalg.

Ændringen af § 2 ligestiller udsendte ansat i det Grønlands Selvstyre med danske udsendte ansat af den danske stat. Det betyder, at hvis Grønlands Selvstyre udsender en ansat i Grønlands Selvstyre, der ved udsendelsen er bosat i Danmark, opnår pågældende samme rettigheder, som hvis vedkommende var udsendt af den danske stat.

Den nye § 16 a er en tilsvarende bestemmelse som ændringerne til § 15 i lov om folketingsvalg i Grønland. En udsendt eller dennes familie gives mulighed for at vælge at blive optaget på valglisten i Grønland.

§ 16 a indebærer ligeledes en iboende mulighed for at kunne både stemme og være kandidat i både Danmark og Grønland. § 32 fastslår, at man ikke må være kandidat i Danmark eller i den øvrige del af riget.

I § 106 indsættes et nyt stykke der fastslår, at det er strafbart ved valg eller folkeafstemning at afgive stemme eller opstille som kandidat både i Danmark og det øvrige rige. Strafframmen er bøde eller fængsel i op til 4 måneder.

Det er Indenrigsministeriets vurdering, at disse strafbestemmelser også er gældende i forbindelse med lov om folketingsvalg i Grønland. I begge tilfælde vil gerningsindholdet være knyttet til, at en person søger at afgive en stemme eller være kandidat til Folketinget efter en af lovgivningerne.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det vil kun få mindre økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Sundhedsvæsenet skal stille gratis sundhedsydelser i henhold til sundhedslovgivningen til rådighed for de udsendte og deres familier under deres udsendelse. Kommunerne skal

behandle eventuelle ansøgninger om daginstitution, skole og andet inden den udsendte eller dens families hjemkomst.

Da det kun drejer sig om få personer vurderes det, at de øgede omkostninger hos de berørte myndigheder kan afholde omkostninger inden for de bestående bevillinger.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Det vurderes ikke at have nogle økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Der vil ikke være nogen konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed.

6. Konsekvenser for borgerne

Det vil få konsekvenser for de udsendte og deres familie både under og efter udsendelsen. Disse konsekvenser kan dog være af væsentlig karakter både under udsendelsen, men mest ved hjemkomsten til Grønland. De vil ved hjemkomsten have de fulde sociale, økonomiske og borgerlige rettigheder. De skal ikke længere optjene disse rettigheder igen.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Der er ingen andre væsentlige konsekvenser.

8. Høring af myndigheder og organisationer

Beslutningsforslaget har været i offentlig høring i fra den 4. april – 3. maj 2022.

Beslutningsforslaget er blevet sendt til nedenstående høringsparter:

Avaanata Kommunia

Kommune Kujalleq

Kommune Qeqertalik

Kommuneqarfik Sermersooq

Qeqqata Kommunia

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfik

Aningaasaqarnermut Nunamullu

Namminermit Naalakkersuisoqarfik

Inuussutissarsiornermut Niuernerullu

Naalakkersuisoqarfik

Aalisarnermut Piniarnermut

Nunalerinerullu Naalakkersuisoqarfik

Isumaginninnermut Sulisoqarnerullu

Naalakkersuisoqarfik

Ilinniartitaanermit, Kultureqarnermut,

Timersomermit Ilageeqarnerullu

Naalakkersuisoqarfik

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik

Departementet for Udenrigsanliggender

Departementet for Finanser og

Indenrigsanliggender

Departementet for Erhverv og Handel

Departementet for Fiskeri og Fangst

Departementet for Sociale Anliggende og

Arbejdsmarked

Departementet for Uddannelse, Kirke, Idræt

og Kultur

Departementet for Sundhed

Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinnullu Naalakkersuisoqarfik	Departement for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø
Ineqarnermut, Attaveqaqatigiinnermullu, Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik	Departementet for Boliger, Infrastruktur og Ligestilling
Aatsitassanut Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoqarfik	Departementet for Råstoffer og Justitsområdet
Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilaqutariinnullu Naakkersuisoqarfik	Departementet for Børn, Unge og Familier

Indenrigs- og Boligministeriet har i samme periode haft lovforslaget i høring hos følgende høringsparter:

Datatilsynet, Den danske dommerforening, Formandens Departement i Grønland, Institut for Menneskerettigheder, KL, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Rigsombudsmanden i Grønland, [Rigsombudsmanden på Færøerne,] Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Udbetaling Danmark, Valgnævnet, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Bilag 1:

Forslag til Lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister, lov om folketingsvalg i Grønland og lov om valg til Folketinget
(Bopælsregistrering i Danmark og Grønland af personer, der af Grønlands Selvstyre eller den danske stat er beordret til tjeneste uden for riget, m.v. samt optagelse på folketingsvalglisten i Danmark og Grønland)

Bilag 2:

Anordning om ikrafttræden for Grønland af § 24, stk. 5 og 6, i lov om Det Centrale Personregister og § 1 i lov om ændring af Det Centrale Personregister, lov om folketingsvalg i Grønland og lov om valg til Folketinget
(Bopælsregistrering i Danmark og Grønland af personer, der af Grønlands Selvstyre eller den danske stat er beordret til tjeneste uden for riget, m.v. samt optagelse på folketingsvalglisten i Danmark og Grønland)

Bilag 3:

Høringsnotat